

Julhet 2020

n° 267

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada dimars, de **19h00** a **20h00** - *Era votz dera montanha*, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

En rason de la pandèmia del Coronavirus, totis los acamps, animacions, en presencial son anulats.

Los talhièrs e corses de la sason 2019-2020.

Vos balham rendètz-vos en setembre per la represa (siá en presencial o per via electronica).

Bon coratge !

A lèu e bon estiu !!

Mot de la Presidenta de l'IEO d'Arièja

Caris sòcis,

Soi pas segura de me sentir plan a mon aise dins le mond de uèi ; las societats occidentalas totas que se fan glòria de sa superioritat son pas que decadéncia e regression, corrupcion e patricolatges ; res i es pas fait per aparar l'uman e la planeta. Me sembla mai cada jorn que sèm a viure una fin de regne dins un mond que s'a perdut la morala e le sens comun.

D'en darrièr, al pus fòrt de la crisi òm podiá esperar de cambiaments, creire a fe e fisança que l'uman tornariá al centre de las preocupacions de totes : le « jorn d'aprèp » deviá èsser frairal, se parlava pas que del « viure amassa », les milions devián plòure a ferradats suls despolhats.

Uèi, aquestes jorns de benaurança, les vesi pas venir, levat pels accionaris que contunhan de s'emplenar las pòchas.

Al contrari, aqueles qu'èran a la pena a l'espital e dins totes les servicis publics, « les eròis de la vida vidanta », coma disián, uèi se'n son tornats al trabalh amb promessas e medalhas. Les que suènan èran dins las carrièras abans le Covid per demandar mejans, per que venguèsson pas d'ospicis les nòstres espitals rurals, i son encara le jorn d'aprèp !

Res càmbia pas. Vendràn pas las transformacions necessàrias que se'n parlava fa pauc.

L'urgéncia sanitària a quicòm sus l'esquina ! Al sieu nom, crenhi plan que le paure monde aja encara fòrça colòbras d'engolir.

Dins aquel contèxte, serem pas esparnhats, nosautres, paures fòls que contunham de parlar una lenga mespresada a mand de desaparéisser. L'escòla de la Republica ensaja dempuèi temps de tuar las lengas minoritàrias ; amb aquela crisi sanitària, l'auràn aisit de dire que las prioritats son endacòm mai, que la moneda que demòra - aprèp la distribucion de miliards als grops industrials grandasses que s'embarrassaràn pas per licenciar- deu anar cap a de causas mai importantas.

Le cambiament radical que demandan les parlamentaris per sosténer le collectiu « Pour Que Vivent Nos Langues » sabi pas s'ac veirem. Cresi pas que l'avenidor de la diversitat culturala e

lingüística siá a l'òrdre del jorn mentre que nos vòlon far creire que sèm nosaus, paures ciutadans, les marrits, les òrres que volèm pas daissar les nòstres « privilègis » per salvar l'economia e la nacion. Nos vòlon rasclar le pauc que demòra !

Mas sabètz, les jorns s'acaban pas uèi, farem de camin, nos caldrà encara batalhar fèrm mas al cap, entre totes farem tot.

Annia Wolf

Le dobte

Fuguèt le temps de las pradas floridas a las jòias de
las èrbas fòlas,
De las mars sens ribatges e de las cimas lèstas
De las vilas sens banlègas que faidisson *Eòla*
E de las campanhas tranquillas a las amistats
dubèrtas.

Cercàvem tant pauc e descobriam totjorn.
A qué servissian les jorns e mai benlèu las nuèits ?
E las mans dins las pòchas caminàvem sens destorn,
Cap a endemans cremadors e cap a lor jorn de uèi.

Sens jamès s'atardivar a las polsas ardentas
D'un amarum acabat als aufis de revòlta

Passèrem aquelas jornadas a las colors risentas
Per nos fondre dins le monde, dins la vida e sas
recòltas.

Avèm pas pensat ni mai jamès sabut
Qu'a la virada de l'estiu, vendriá nos culhir
Tan vertadièrament present, dins l'escur inatendut
D'aquela man tampada que vos daissa pas pus partir.

D'ara enlà es aquí, vengut de non sai ont,
Pesa sus nòstras esquinas e reten nòstras colèras,
Nos seguís sul camin de nòstras galèras
Quand l'inconegut vela l'inchalença, dins la bruma
dels ans.

Jacme Pince (junh 2020)
(Adaptacion occitana : Alan Vidal)

Òda a la pluèja

La pluèja m'agrada.

Après un solelh de fèrre, qu'ai presat estirada coma una çarnalha sus la lausa de la paret, le cèl s'es
atrumat e cargat de brumas menaçairas. Mentre que passejaires, pastres e vesins dintravan "de peur de la
pluèja", ieu sortisquèi.

Del temps que pujavi cap al planòl, dins la forèst d'un còp tota escura, m'imaginèri cabussar dins le
ventre mòlh de la tèrra. Me sentiái intrusa, indiscreta dins aquel replec secret que se cosia la forèst.

Les ausèls cantavan a bèla corsa coma se pressentián que dins d'abòrd l'auratge lor clavariá le bèc.

Ensajavi de caminar sens bruch per melhor endevinar al luènh, a través la fustada escura, les secrets
de l'ombra, les que s'amagan quand fa solelh darrèr les verds dels ramatges.

A fòrça, fina e galhardeta, la pluèja comencèt de canturlejar sus mon parapluèja negre de pastre. Òc
que les compreni les pastres d'estimar melhor le parapluèja a la capeta! El sol sap cantar las cançons celèstas
que la pluèja li ensenha. A solide que drolleta, ai après ritmes de *jazz* en escotant las claquetas de la pluèja sus
mon parapluèja.

Subtament le cèl entièr cruissisquèc dins le tarrabast de la tronada. Semals d'aiga esquicèron la fina
cortina de pluèja. En endevenent mon pas a la furor del cèl, corrisquèi per m'abrigar jol cobèrt del pastre, ont
me congostèri de totas las brutalitats de la natura.

Le lavassi acabat, me neguèri dins las fragàncias de terranha e de mofa que pujavan de per tèrra e dins
les aufis de verdura que davalavan de la fulhada. Jos la musica d'una pluèja fina, davalèri cap al vilatge, les
braces cargats de flors lusentas en dançant sul pas leugèr d'una mazurcà e en cantant *Brassens* e *Nougaro*... de
segur.

Me triga l'estiu que m'escape de mon parapluèja per córrer gaireben nuda jos la pluèja...

Alina Palhèr

Eth pan de casa

Devant aqueth moment de vita plan particulara, que mos trobèrem despossedats. Una situacion que vírem arribar sense saber se qu'and s'acabariá e se de quina faïçon.

D'un còp que pensè a quand èra dròlle, ont eràs causas avian una autra dimension, e 'ràs gens qu'èran capablis de trobar solucions enà tirar-s'en...

Que'm diguí : « Ja mos cau revirar erà situacion a noste compte, pusqu'em solets facias a l'adversitat ».

Que tornè trobar erà bèra istoèra deth pan, que hasiam a casa dam erà hariá deth blath deràs nostas hèshas, qu'anavam hèr molar ath Pont deth Nert... Que'm brembè d'aqueth còp ont aviam perguth eth levame, e jo, tot petit, que i vesia una catastrofa sense solucion, dam erà fame ath cap. Eth pan de casa qu'era quauqu'arrès d'indispensable.

Quand me vic un pauc triste, la mieva mair que'm diguèt : « Mes non t'en hasas, dròlle, ja vam tornar fabricar eth levame ! »

Que prenguèt un pauc de hariá de blath e de segle, un chic de mèu, e, dam aiga blana que'n tirèt un paston que deishèt en una sopièra, e que i botèt un cabeçau per eishus. E defensa de i getar un còp d'uelh ! Eth mistèri deth pan que tornava començar... Ja'm venguia soenh erà idèa de saber çò que s'espacava, mes que non gausava cap passar l'interdiccion.

Doçament, ja levava. Que'u calia pastar cada diá, ajustar-i un pauc de hariá e un pecic de mèu. « Mes, praube dròlle, pacienta ! Dèsha-li prèner fòrça. » Enà jo qu'era un pauc difficile, e, de cent en quaranta, que guinhava a penas un coenh deth cabeçau enà véser'u pujar tot siau.

Ath cap de siés diás ma mair que pastèt eth pan, e que hornegèt enà tota la familha.

E donc, que seguí de memòria aquela istoèra. Que tornè hèr levame dam güaireben arrès, e que fabriquè un petit pan d'un quilò. N'é cap le tot, que'u me calia hèr còser...

De la prumèra experiença que tirè las leçons. Ja's presentèt plan, mes que se m'esclahèt sinhaus.

Au dusième còp, que' botè en una cocòta de fonta. Que güardèt erà sièva forma, e, en vint minutas que huc coet.

Que m'avisèt que dam eth pan qu'avia una grana exigença. Que tròbi qu'aué que n'a cap eth meme gost, e que non dura cap tant longtemps.

Aquí, en tres o quate hornejadas, que l'i tornè eth gost de quand èra dròlle, quand mos'n balhavan un cancet enà'u vrespalh : dur, grisenc, pesant, e dam un pauc de burre e de cassonada, que mos balhava un plaser incomparable. Bilhèu la hame ? O aquera complicitat deths òmes dam un poder simple que mos avem eishoblidat aué.

Desempush, qu'è pres er'abetuda de pastar cada dus diás, enà víver eth confinament, e 'ra seguida, sense problèma. Eth pan qu'é tot un simbòl a través erà istoèra deths òmes, un poder contra la hame.

Recèpta : - 800 g de hariá de blath n° 65 (especiala and'aquò) ; 1 culheron de sau ; 1 punh de levame (gärdat al frigò deth derrèr còp) ; aiga blana .

Que cau hèr una bòla de pasta que non pegue mès aràs mans. Botar-la en una cocòta de fonta, e deishar levar un diá, abans de la hèr còser 20 mn a horn plan caud. Sortir'c e deishar refredar dedens eth recipient.

A cada un de trobar eth bon movament deràs causas, dam eth plaser derà simplicitat.

Ath dejunar, una tartina d'aqueth pan amb burre e confitura de colindrons, o auta, quin bonur ! Jo que m'estimi mès la de cocha, jauna coma't solelh, e doça tala eth diá que vié de néisher !...

Andrè Som

Compte rendut del Conselh d'Administracion de l'IEO d'Arièja del 30/04/2020 (acamp telefonic)

Debuta a 18h20

Presents : Danièl Pedoussat, Patrici Pojada, Annia Wolf, Eric Fabre, Pèire Cortinàs, Maria-Àngel Lagarda, Clamença Pojada.

Poders : Fabienne Guilleminot ; Odile Chauffour

Emplegadas : Elena Laffont, Aurelia Lagarde

Absents : Joan-Pèire Salvat

- Aprobacion del compte-rendut del CA del 27 de març 2020. Aprobat a l'unanimitat

- Punt sus la situacion de las emplegadas

Lo burèu decidiguèt de passar pas cap d'emplegada al caumatge parcial.

1. Elena : Après lo 11/05 : cal veire se pòt contunhar de far lo trabalh a distància, per çò que segurament que las associacions auràn pas dreit a tornar dubrir lor local al public.
2. Camilha : vegèt lo mètge que li perlonguèt son comjat fins al 07/06/2020
3. Aurelia : Son contracte serà perlongat al mens fins al 07/06/2020

- Punt suls corses d'occitan, festenal occitan 2020...

1. Corses : Contunharàn d'èsser assegurats fins al 10/06 a distància. Totes los corses foguèron mantenguts e pagats. I a pas que los corses del cercle de coserans que son pas assegurats.
2. Teatre : mancarà moneda per çò que cap de representacion se pòt pas far, caldrà estudiar se se pòdon demandar d'ajudas al conselh departamental o regional.
3. Festenal occitan de Pàmias : la sala es reservada, i aurà pas de problèma de data. Joelle Ginestet farà una conferéncia sus Bodon lo dissabte vèspe. I aurà segurament pas qu'un concèrt (Fontanet) lo dissabte al ser. Benlèu que se poirà contactar Los Tresbadors per far la primièra partida. La mòstra sus Bodon e Tolosa Lautrec es liura del 19/10 al 18/11, i a pas encara de responsa de la mediatèca de Sant Joan del Falga per plaçar l'exposicion.
4. Lo Salon del libre se debanarà lo 17/10

- Punt sus la situacion financièra (subvencions, gèl de las cotizacions, ...)

1. Subvencion : cal far una demanda excepcionala per las activitats mancadas. (de març a junh)
2. Lo gèl de las cotizacions (caldrà tot pagar en junh)
3. En caissa¹ : 9 814, 11€ (fin d'abril amb los salaris tirats)
4. Benlèu anullar l'abonament de *La Dépêche du Midi*. L'IEO lor fornís de material per publicar cada setmana, deuriá pas aver a pagar.

- Questions diversas

Letra mesadièra : I aguèt un problèma de plaça dins la letra mesadièra, tròp de contengut prepausat. Cal balhar un limit per las proposicions de tèxtes : remembrar que lo tèrme per recebre los tèxtes es fixat al 20 del mes.

2. Sus las activitats del cercle de Pàmias : las reünions bi mensualas son anulladas pel mes de mai

Fin de l'acamp a 19h25

¹ Se referir al budgèt previsional junt al mail.

